

Јелица Р. СТОЈАНОВИЋ*
Универзитет Црне Горе
Филолошки факултет у Никшићу

Оригинални научни рад
Примљен: 29. 10. 2017.
Прихваћен: 29. 12. 2017.

СЛОЖЕНИЦЕ У ВУКОВОМ РЈЕЧНИКУ

Циљ рада је да сагледа сложенице у Вуковом Рјечнику, начин творбе, творбене моделе, компоненте са лексичким значењем, фреквенцију и типове сложеница, уз компарацију са стањем у српскословенском. Како анализирани корпус показује, ријечи са двије основе представљају значајан дио Рјечника: ексцерпирано је око 600 примјера. Ако се, начелно, направи поређење са српскословенским текстовима, могу се уочити бројне разлике, што значи да су у говору постојали модели за грађење сложеница, одлика су српског језика, а не књишки калкови.

Кључне ријечи: сложенице, сраслице, ријечи са двије основе, композиција, комбинована творба, извођење, префикс, суфикс, интерфикс, лексичко значење, фреквенција.

1. У раду ћемо се бавити сложеницама¹ у Вуковом *Рјечнику* (1852), при чему ћемо се посебно посветити неким проблемима: 1) испитати продуктивност и бројност лексичких компонената које се налазе у првом дијелу сложене лексеме, 2) утврдити који су најчешћи творбени начини настанка сложеница, узимајући у обзир творбenu мотивацију и творбене елементе, као што су несамостални творбени форманти (префикси, суфикси, интерфикси / спојни вокали) и компоненте са лексичким значењем (основе пунозначних ријечи), 3) истражити продуктивност суфикса и спојних вокала, 4) сагледати фреквенцију и типове сложеница у Вуковом *Рјечнику* у ширем историјском контексту. Поређење ћемо, прије свега, вршити са српскословенским језичким типом.²

* jelicast@yahoo.com

¹ Постоје многи неријешени проблеми у вези са тим шта су сложенице, о њиховом односу према изведеним ријечима од сложеница, о односу сложеница и сраслица. Ми се у овом раду нећемо бавити свим неријешеним теоријским проблемима, акценат ћемо ставити на ријечи које у свом саставу имају двије основе, што је најважније у контексту задатог проблема.

² Поређење ћемо вршити на основу наших истраживања одређених српскословенских споменика (Стојановић 2008, 2009, 2013).

По страни ћемо оставити многа неријешена питања у вези са сложенацима: питање „спојног вокала” (именовање, функција, шта јесте „спојни вокал”); подјела на ендоцентричне и егзоцентричне (да ли су ендоцентричне сложенаци у српском језику „погрешне” (Клајн 2002: 18), да ли уопште постоје у српском језику (Радић 2014: 29); какав је однос сложенаци и сраслица, итд. Проблеми су неријешени не само у приступима творби ријечи у савременом српском језику, већ и у дијакронији. У оквиру одређених модела у уџбеничкој литератури се по правилу наводе исти, углавном типични и недвосмислени примјери. Међутим, проблем се усложњава када се приступи анализи одређеног корпуса као цјелине, са циљем да се све потврде класификују према одговарајућим творбеним моделима. Управо се то показало и у нашем истраживању, али се ми у овој раду не можемо исцрпније бавити теоријским проблемима, већ ћемо покушати да у оквиру одређених модела представимо сложенаци.

2. За словенске језике у литератури се, као опште мјесто, може срести мишљење да нијесу нарочито склони творби слагањем, те да словенски језици из прасловенског наслеђују релативно ограничен број ријечи састављених од двије основе. Савремена испитивања донекле, рекло би се, мијењају, или преиспитују, овакво традиционално мишљење јер, према новијим истраживањима (и историјских и савремених словенских дијалеката), сложенаци нијесу стране словенским говорима.³ Недостају потпуније студије у вези са овом проблематиком, а ни дијалекатска лексика овог типа такође већином није сакупљена, испитана и обрађена. У прилог томе да словенским језицима у одређеним сферама именована нијесу стране ријечи са двије основе, иде и то што су у „српском језику као називи родова и врста у животињском и биљном свету сразмерно честе сложенаци (исп. *биљојед*, *месомјед*, *сваштојед*, *мравојед*, *белоушка*, *медвед*, *кукувија*; *чуваркућа*, *милодух*, *гороцвет*, *драгољуб*; *виригон*, *вукодлак*)” (Радић 2014: 25).

За сагледавање ове проблематике може нам послужити и представљање ријечи од двије основе (сложенаци, изведених сложених ријечи, сраслица) у Вуковом *Рјечнику*, јер је он, прије свега, рађен на основу народних говора. Ексерцирана грађа показује да ријечи састављене од двије основе нијесу ријетке у *Рјечнику*. Напротив. Ексерцирали смо око 600 ријечи са двије основе различитог типа. Ми ћемо се, углавном, оријентисати на сложенаци, узимајући у обзир, када је у питању статистика, и све ријечи које у свом саставу имају двије основе.

3. Сложенаци смо класификовали у оквиру одговарајућих творбених категорија, и унутар тих категорија груписали смо их према начинима творбе и творбеним моделима. Посебну пажњу посветили смо лексичком саставу сложенаци, нарочито првој лексичкој компоненти. Наводићемо одређени број примјера, углавном репрезентативних и необичнијих са становишта савремене употребе.

³ Постоје и у староруским повељама XI–XIV вијека, и у савременим српским и бугарским дијалектима (Пупић: 1997; Кочев: 1988; Вјалкина 1966: 156–195), гдје су могле бити наслијеђене и из давнина (према: Грковић Мејдор 2007: 397–398).

3.1. Највећи број сложеница су именичке сложенице (око 400 примјера), а углавном су настале композицијом и комбинацијом композиције и суфиксације.

Најфреквентнији тип је именичка основа + глаголска основа (забиљежено је око 130 примјера). Овај тип је и иначе познат као најфреквентнији. Представимо дио корпуса:

зломилњеник (212), *злопамтило* (212), *злопаћење* (212), *злослутник* (212), *богојављеније*, *богомојство/богомољство* (33), *богомоља*, *богомољац* (33), *богоносац* (34), *богородник* (34), *богорођење* (34), *богословац* (34), *крволија* (300), *крволок* (300), *крволочник* (300), *крвометница* (300), *крвопија* (300), *крвопилац* (300), *крвопролитник* (300), *крвопролиће* (300), *крвосер* (300), *крвоточина* (300), *водоваља* (69), *водокриће* (69), *миродар* (359), *дангубан* (110), *дангубица* (110), *говноваљ* (91), *говногрисање* (91), *говноноша* (91), *виновес* (62), *винобер* (62), *вјетрогоња* (64), *воловодница* (70), *врботуц* (74), *вукодржица* (79), *гузобоља* (106), *драмосер* („овако у Србији сељаци зову трговце варошане, који од тврђе на драмове све чине”, 138), *драмосерење* (138), *зимоморница* (210), *коломаз* (286), *коломат* (286), *колоплет* (286), *колосук* (286), *колотуре* (286), *колотурићи* (286), *колотурице* (286), *коњобарка* („најсилнија вјештица која човјека с коња обара очима”, 289), *коњозобица* (289), *котлоноше* (294), *крајобер* (298), *мухосерина* (376), *славобочина* (690), *сокорджица* („сок – онај који пронађе лупежа који је што украо; да се не би омразио са њим пошаље некога да му каже да неко зна да је он то и то украо... Човјек којега сок шаље лупежу, зове се сокодружица”), *студенклеп* (722), *трбобоља* (746), *человођа* (821).

Следећи тип, с обзиром на фреквенцију, јесте тип: придјевска основа + именичка основа (77 примјера):

бјелојуг, *бјелокорац*, *бјелолик* (25), *бјелошљивача* („ракија од бјелошљиве”, 29), *црноглавац* (815), *црнокур* (815), *црноочић* (816), *голоигра* (93), *голокапица* (93), *гологлавке* (93), *доброћуд* (126), *тердокорка* (734), *тердосан* (734), *тердоуст* (734), *суховрх* (727), *сухозид*, *сухоједица* (727), *дебелкоса* („некакава трава”, 114), *милодух* (357), *слаткогрм* („мало дрво које има црвени цијет лијепог мириса”, 691), *танковрх* (732).

Именичка основа + именичка основа (око 25):

винобој (62), *богородник* (34), *домадар* (130), *домазет* (130), *домазетство* (130), *волопаша* (71), *вукодлак* (79), *мирбожање* (359), *миродар* (359), *сјенокос* (684).

Придјевска основа / прилог⁴ + глаголска основа (16):

благодат, *благосливљење* (30), *добротвор* (126), *доброчинство* (126), *кривоклетник* (302), *мртвотухало* (372), *старокровка* (713), *стрмоглед* (720), *стрмоглеђа* (720), *стрмогред* (720), *сухоједица* (727), *танкопреља* (732), *црнокопац* (815).

Глаголска основа + именица (16):

плетикотарица („мајстор плетикотарица”, 507), *плетикрошња* (507), *сврзибрада* (673, „човјек који један пут остави браду па је опет обрије”), *сврзимантија* (637, „дјак који збаци мантију”), *сврзислово* („онај који почне учити слово па остави”), *смрдибаба* (696, „некаква тица”), *смрдибуба* (696), *смрдиврана* (696), *смрдипоток* (696), *таригора* (732), *тарикамен* (732), *тарлабука* (732),

⁴Када је у првом дијелу прилог, у питању могу бити сраслице, гдје је -о саставни дио прилога.

Замјеничка основа + именичка основа (2): *оностранац* (460), *оностранка* (460).

Замјеничка основа + глаголска основа (2): *свашитознанац* (669), *свезналица* (699).

Фреквентан тип је и бројна основа + именичка основа (40):

двогоче (112), *двоколице* (113), *двокоска* (113), *дворог* (113), *петопрстац* (497), *тролијеска* (751), *тремеђа* (750), *четвероножење* (823).

Бројна основа + глаголска основа (1): *тромирење* (тромирати, „јести трећи дан, нпр. за вријеме часног поста”).

Најфреквентнији тип је именичка основа + глаголска основа (око 130, иначе познат као најфреквентнији), потом: придјевска основа + именичка основа (77), бројна основа + именичка основа (40), именичка основа + именичка основа (30), итд. Тип са бројем у првом дијелу није фреквентан у црквенословенским текстовима.

Што се тиче лексичког састава првог дијела сложенице, далеко најфреквентнији тип је са *зло-* у првом дијелу (32 примјера), потом *бог-* (12); *крв-* (11); *бјел-* (10), *добр-* (9); *црн-* (8); *гол-* (7); *вод-* (8); *благ-* (6); *стар-* (5); *мир-* (4); *дан-* (4); *говно-* (3). У текстовима црквенословенске садржине (према нашим истраживањима) најфреквентнији тип је са *благ-* у првом дијелу, потом са *бог-*, *добро-*, што је условљено садржајем текстова, али и општим духовним преокупацијама.

Највећи број сложеница добијен је комбиновањем композиције и суфиксације. Према фреквенцији претежу примјери са нултим суфиксом (око 60: *вукодлак*, 79; *винобер*, 62; *вратолом*, 73; *говноваљ*, 91; *драмосер*, 138; *злослут*, 212; *колосук*, 286; *котлокрп*, 294; *крвосер*, 300; *мишомор*, 361; *студенклен*, 722; *челопек*, 821; *доброћуд*, 126; *тврдоуст*, 734; *црнокур*, 815; *брзоват*, 43; *шестопер*, 837; *брзолов*, 43. Потом слиједе примјери са суфиксима: *-а/-(и)ја* (33: *водоваља*, 69; *водоноша*, 69; *водопија*, 69; *гузобоља*, 106; *злопоглеђа*, 212; *глухопрђа*, 90; *стрмоглеђа*, 720); *-ц/-ац* (30: *божогробац*, 35; *црнокопац*, 815; *двогрошац*, 112); *-ица* (29: *вукодржица*, 79; *дангубица*, 110; *сухоједица*, 727; *троснопица*, 751). Примјера у којима је у другом дијелу именица има такође знатан број (23: *домадар*, 130; *домазет*, 130; *бјелојуг*, 30; *црнограб*, 815; *смрдибаба*, 696; *смрдиврана*, 696; *криводришка*, 302; *бјелошљива*, 29; *дебелкоса*); са суфиксом *-је/-ије* забиљежено је 26 примјера (*говногризање*, 91; *драмосерење*, 138; *мирбожање*, 359; *вратоломије*, 73); *-ак* (6: *виновесак*, 62; *црноглавак*, 815); *-ка* (7: *мекокорка*); *-ник/-ница* (17: *-крволочник*, 300; *крвопролитник*, 300; *крвометница*, 300; *губодушница*, 106); *-к/-че* (*двогоче*, 112); *-ина* (13: *вододерина*, 69; *вукоједина*, 79); *-ство* (7: *старосватство*, 713); *-ост* (*злоћудност*, 212); *-ло* (3: *мртвопухало*, 372); *-ица* (2: *троснопица* „крстина од три снопа”, 751); *-ић* (*милобруковић*, 357); *-оња*: *вједогоња* (251), итд. Опет је примјетна разлика у односу на текстове црквене садржине, гдје је, према нама испитиваном корпусу далеко најфреквентнији суфикс *-ије* (готово половина свих); потом *-ьць*; *-нца*; *-никъ* (6); *-тељ* (3), док су примјери са нултим суфиксом спорадични.

Стиче се утисак да је Вук радо биљежио оне неуобичајеније и мање присутне.

3.2. Придјевских сложеница забиљежено је 155.

Најфреквентнији тип је придјевска основа + именичка основа (74):

бјеленога (25), *голобрадаст* (93), *голдџеран* (93), *голдџуз* (93), *голдџрак* (93), *голокуд-ни* (93), *голдџрб* (93), *кривдџуз* (302), *мекообразан* (352), *мекопут* („коњ који је толико слаб да му узда или колан одмах направи рану, 352), *танковрх* (732), *тврдоглав* (734), *тврдоуст* (734, коњ), *туђоземски* (754), *тупдглав*, а, о (755)...

Именичка основа + придјевска основа (11 примјера): *богодаван* (побожан, 33), *зимозелен* (210)...

Именичка основа + именичка основа (2): *виноградски* (65), *змијоглав* (213).

Именичка основа + глаголска основа (6): *водоплаван* (69), *дангубан* (110).

Прилог + именичка основа (придјев): *дођоземски* (132),

Придјевска основа/прилог + глаголска основа (22): *богобојазан* (33), *богоносни* (34), *слабомоћан* (690)...

Придјевска основа/прилог + придјевска основа (8): *бјелорусо* (25), *злоград* (212), *мртвдускѣ* (372).

Замјеничка основа + глаголска основа (1): *свезнајни* (669).

Бројна основа + именичка основа (28): *двогуб* (112), *двожични* (112), *двокатан* (113), *једнолик* (250), *трџбок*, а, о (750), *трџглав*, а, о (750), *трџрак*, а, о (750), *тропол* (751: оплела трополу поњаву), *тропројан* (751, „онај који три проје може појести”, у приповијести), *четвороцјепан* (823), *шестоперни* (837).

Глаголска основа + глаголска основа (партицип): *вијоглав* (61).

Глагол + именица: *љубородан* (339).

Узвик + именица: *буђоглав* (50).

Најфреквентнији тип је придјевска основа + именичка основа (74), потом бројна основа + именичка основа (28), придјевска основа/прилог + глаголска основа (22), итд. Забиљежено је 29 сложенице са именицом у првом дијелу (код Вука знатно мање фреквентан тип него у црквеном језику, вјероватно због фреквентности од именице *бог-* у црквенословенском), 52 са придјевом/прилогом у првом дијелу; 13 са бројем, 4 са замјеницом и 2 са глаголом.

Највећи број примјера добијен је комбиновањем композиције и суфиксације. Међу примјерима придјевских сложеница највише је оних са суфиксима *-ан*, *-ни*, *-ен* и сл. (76 примјер: *богодаван*, 33; *зимозелен*, 210; *змајогњени*, 212; *дангубан*, 110; *добросретњи*, 125), са нултим суфиксом (43: *змијоглав*, 213; *тупдглав*, а, о, 755; *празнорук*, 564; *тврдоуст*, 734; *дугонокат*); *-ски* (5: *старосватски*, 713; *туђоземски*, 754); *-аст* (6: *слабодухаст*, 690; *танковијаст*, 731); *-ство* (*тврдоглавство*, 734); *-љив* (*зимогрижљив*, 210).

У црквенословенском језику далеко највећи број је са суфиксима *-њн*, *-њн*, *-ен*, док примјера са нултим суфиксом у неким споменицима нема (*Горичком зборнику*), или су сасвим ријетки,

Када је ријеч о првој творбеној компоненти придјевских сложеница, најфреквентније су оне са *зл-* (13); *златн-* (9); *гол-* (8); *дуг-* (7); *добр-* (4); *бог-* (4); *тврд-* (8), *стар-* (8); са бојом у првом дијелу 15 (*црн-*, *бјел-*, *плав-*,

зелен-); са бројевима (30): *дв-* (10); *једн-* (3); *тр-* (9); *четвр-* (3); *шест-* (2); *седм-* (2).

У црквеним текстовима је другачија ситуација, најфреквентнији су примјери са *бог-* када је у питању именица у првом дијелу, а са придјевом *благ-*.

3.3. Глаголске сложенице

Како налазимо у славистичкој литератури, словенски језици нијесу склонили грађењу глаголских сложеница: веома су ријетке у оригиналним дјелима, како у староруским (Вјалкина 1974: 156–195), тако и у старосрпским споменицима. И у савременом српском језику сложених глагола има веома мало када се упореде са овим творбеним типом у другим, несловенским језицима (Белић 1931: 23, Николић 1972–1973: 273).

У нашој грађи такође су ријетке (двадесетак примјера), иако се стиче утисак да их Вук није увијек ни записао, углавном су записане неке необичније: *благосиљати* / *благосливљати* (30), *злопатити* (212), *богорадити* (34, „искати Бога ради”), *витоперити се* (64), *дволичити* (113), *двоумити* (113), *драмосерити* (138), *мимолазити* (358), *свјетломрцати* (670), *свјетломрцнути* (672), *старосватити* (713), *трнометати* (750), *тромирати*, „јести трећи дан, нпр. за вријеме часног поста”), *троносати* („тј. цркву: Троносаше царску Мансију”), 751...

3.4. Прилошких сложеница нема много (16 примјера): *бјелодано*, *бјелорусо* (25), *наочиглеце* (399), *оновечери* (460), *ономадашњи* (460), *ономлани*, *ономлањски* (460), *ончас* (460)...

4. Најчешћи начин грађења сложеница јесте помоћу интерфикса, што, како се наводи у литератури, представља традиционални индоевропски начин слагања. Александар Белић сложенице дијели на двије групе, од којих је једна новија по постанку (настала срастањем), а друга старија (са спојним вокалом), тј. разликује „синтагматске спојеве новијег доба, у којима свака сложеница претставља део реченице, управо групу речи синтаксички (функцијом и значењем) повезане” и „сложенице синтагматске старијег доба или сложенице са спојним вокалом *о* (или *е*)” (Белић 2000: 109). Р. Маројевић говори о интерфиксу *о* и његовом аломорфу *е*, који могу бити замијењени нултим интерфиксом \emptyset (Маројевић 2005: 695). Поставља се и питање да ли у „спојне вокале” „убројити *-и-* / *-у-* / *-а-*, и када (Клајн 2002: 23–29; Барић 1980: 24, 26; Радић 2014: 27–49, Маројевић 2005: 691–697, итд.), „или су формације типа *богумил* сраслице (са падежним *у*), а оне типа *лезилебовић* императивне сложенице” (Радић 2014: 29). Овдје се мишљења такође разликују, а појединачни примјери траже посебна тумачења (Маројевић 2005: 691–697). Остављајући по страни ове спорове, ми ћемо представити наш корпус у цјелини, уз употребу термина и модела који нам се чине најпогоднији за класификацију примјера.

а) Најчешће налазимо интерфикс *-о-*. Код именичких сложеница од 355 примјера, близу 340 је са овим интерфиксом; код придјевских од 155 примјера, само се код једне први дио сложенице не завршава на *-о*, нпр.: *домородац* (132), *дугорепица* (143), *криводришка* (302), *крвометница* (300), *голокудница* (93), *крвосер* (300), *глухонрђа* (90), *мухосерина* (376), *милобруковић* (357), *једномесечићи* (250); *мекообразан* (352), *доњоземски* (132), *староликаст* (713).

У преглашеној варијанти јавља се *-е-* у свега неколика примјера (као саставни дио првог дијела сложенице): *свемогући, свезнали, свезналица* (699).

Није мали број ни примјера гдје се *-о-* јавља (или може посматрати) као саставни дио прилога у првом дијелу сраслице, нпр.: *маловјечан* (343), *маловичан* (344), *малопређашњи* (344), *многознали* (365), *мимоићи* (358), *мимоходац* (358), *маловијећник* (344).

в) Јавља се и један број сраслица које у првом дијелу имају падежне форме: *домадар* (130), *домазет* (130),

г) као и са нултим интерфиксом: *страпнутица* (718), *танкоса*, (732), *богмање* (33), *дебелкоса* („некакава трава”, 114); *дангубан* (110), *сланкаменац* (691), *дангубица* (110), *дангубљење* (110), *мирбожање* (359).

д) У првом дијелу може бити и императивна форма, или интерфикс *-и-*: *плетикоса, плетивотарица* (507), *плетикрошња* (507), *сврзибрада* (673), *сврзимантија* (637, ђак који збаци мантију), *таригора* (732, који гору таре), *тарикамен* (732); *смрдибаба, смрдибуба, смрдипоток, смрдиврана*.

5. Можемо закључити да су ријечи од двије основе фреквентне у Вуковом Рјечнику. С обзиром да је грађа, са незнатним изузецима када је Вук узимао форме из црквенословенског (при чему обично наглашава да „тако кажу у цркви”), из народних говора, то би говорило да су ријечи са двије основе биле обичне у српском језику. Највећи број настао је композицијом и комбинацијом композиције и суфиксације. Најфреквентније су именичке сложенице (око 400 примјера), потом придјевске, 155, док су остале ријетке. Од именичких сложеница, најфреквентнији тип је именичка основа + глаголска основа, потом придјевска основа + именичка основа (77), бројна основа + именичка основа (40), именичка основа + именичка основа (30), а од придјевских придјевска основа + именичка основа (74), потом бројна основа + именичка основа (28).

Ако се, начелно, направи поређење са српскословенским текстовима, могу се уочити бројне разлике, што значи да су у говору постојали модели за грађење сложеница, одлика су српског језика, а не књишки калкови. Тип са бројем у првом дијелу није фреквентан у црквенословенским текстовима, за разлику од Вукова Рјечника.

Разлика у односу на српскословенски огледа се и у лексичком саставу првог дијела сложенице. У Рјечнику је далеко нафреквентнији тип са *зло-* у првом дијелу (45 примјера), потом *бог-* (16), *крв-* (11), *бјел-* (15), *добр-* (13), *црн-* (14), *златн-* (9), *гол-* (8). У текстовима црквенословенске садржине (према нашим истраживањима) најфреквентнији тип је са *благ-* у првом дијелу, потом са *бог-*, *добро*, што је условљено садржајем текстова, а и и општим духовним преокупацијама.

Примијетна је разлика у односу на текстове црквене садржине и што се тиче примјера са нултим суфиксом. У Рјечнику код именичких сложеница претежу примјери са нултим суфиксом (а овај суфикс је чест и код придјевских сложеница), док је у црквенословенском риједак, или га нема у неким текстовима. У црквенословенском је далеко најфреквентнији суфикс *-ије* код именичких сложеница (готово половина свих), а код придјевских *-њњ*, *-њ*, *-енњ*.

У *Рјечнику* претежу примјери са интерфиксом *-о-*. Код именичких сложеница од 355 примјера, близу 340 је са овим интерфиксом; код придјевских од 155 примјера, само се у једном примјеру први дио сложенице не завршава на *-о-*. За разлику од српскословенског, у *Рјечнику* је знатан број примјера и са нултим интерфиксом.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- Белић 1931:** Александар Белић, *Српски језик (образовање речи – сложенице и суфикси)*, Београд.
- Белић 2000:** Александар Белић, *Савремени српскохрватски књижевни језик. Други део: Наука о грађењу речи* у: Александар Белић, *Изабрана дела*, 14, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Вјалкина 1996:** Л. В. Вјалкина, *Словообразователна структура сложних слов в древнерусском языке XI-XIV вв.*, Лексикология и словообразование древнерусского языка, Москва, Наука, 156–195.
- Грковић Мејџор 2007:** Јасмина Грковић-Мејџор, Сложенице у роману Варлаам и Јоасаф (Хил. 422), *Списи из историјске лингвистике*, Нови Сад – Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 397–412.
- Грковић 2004:** Милица Грковић, *Историјски пут српског именослова*, у: *Предавања из историје језика*, Нови Сад: Филозофски факултет.
- Караџић 1852:** Вук Стефановић Караџић, *Српски рјечник, иступачен њемачкијем и латинскијем ријечима*, Беч: Штампарија јерменског манастира.
- Клајн 2002:** Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику. Део 1. Слагање и префиксација*, Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ – Матица српска.
- Кочев 1990:** Иван Кочев, Емилија Кочева, Лиљана Домусчиева, *О народной основе словообразовательных моделей сложных существительных в старобулгарском языке*, X међународен конгрес на славистите, Софија, 36.
- Маројевић 2005:** Радмило Маројевић, *Творба речи у савременом српском језику* Ивана Клајна (1), *Српски језик*, X/1–2, 685–781.
- Николић 1972–1973:** Берислав Николић, *Основни принципи творбе у речи у савременом српскохрватском књижевном језику*, *Наш језик*, XIX, св. 1, 7–20; св. 2–3, 142–154; св. 4–5, 273–286.
- Радић 2014:** Јованка Радић, *Спојни вокал: граматичка реалност или граматичарска конструкција*, *Традиција и иновације у савременом српском језику*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, 25–42.
- Симић 2001:** Радоје Симић, *Српска граматика I*, Београд: МХ Актуел.
- Стевановић 1991:** Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд: Научна књига.

- Станојчић/Поповић 1999:** Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Граматика српског језика за I, II, III и IV разред средње школе*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Стојановић 2008:** Јелица Стојановић, Неке лексичке особености рукописа 'Грешних спасеније', *Седми лингвистички скуп „Бошковићеви дани”*, ЦАНУ, Научни скупови, књига 90, Одјелење умјетности, књига 31, Подгорица, 73–80.
- Стојановић 2009:** Јелица Стојановић, Сложенице у 'Врхобрезничком летопису', *Зборник радова са Међународног научног скупа Српски језик у употреби*, књига I, Крагујевац, 63–71.
- Стојановић 2013:** Јелица Стојановић, Правопис 'Горичког зборника', *Теолингвистичка проучавања словенских језика*, Одбор за српски језик САНУ, књ. 5, Београд, 503–523.
- Ћупић Д./Ћупић Ж. 1998:** Драго Ћупић, Жељко Ћупић, Речник говора Загараца, *Српски дијалектолошки зборник XLIV*.
- Цејтлин 1997:** Р. М. Цейтлин, *Лексика старославјанског језика*, Москва: Наука.

Jelica R. Stojanović

COMPOUNDS IN VUK'S *DICTIONARY*

Summary

The paper discusses compounds in Vuk's 1852 *Dictionary*. We classified compounds according to corresponding derivational categories, and grouped them within those categories according to manners of derivation and derivational models. We paid special attention to the lexical composition of the compounds, especially to the first lexical component, with a comparison with the state in Serbian Church Slavonic. The excerpted material demonstrates that words made up of two stems are not rare in the *Dictionary*. Our results comprising about 600 words with two different-class stems point to the contrary. If we make a principal comparison with Serbian Church Slavonic texts, numerous differences can be seen, which means that common speech provided compound-building models, that they are a feature of the Serbian language, not literary calques. The difference from Serbian Church Slavonic is also reflected in the linguistic composition of the first part of the compound, and there is a noticeable difference as well in comparison with the texts of religious content regarding suffixal use and linking vowels.

Keywords: compounds, coalescences, two-stem words, composition, combined derivation, derivation, prefix, suffix, interfix, lexical meaning, frequency.